

PIRKANMAA

PIRKANMAAN MAAKUNTAKAAVA 2040

PIRKANMAAN MAAKUNTAKAAVAN 2040 VIRANOMAISNEUVOTTELU

Maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu

MUISTIO

Aika: Torstai 16.6.2016 kello 12.00–15.55

Paikka: Lounasravintola Muorin keittiön kokoustila, Näsilinnankatu 44–46, Tampere

Läsnä:	Antti Saartenoja	Etelä-Pohjanmaan liitto
	Hannu Salomaa	Finavia Oyj
	Mika Penttilä	Fingrid Oy
	Mika Räisänen	Geologian tutkimuskeskus
	Tauno Rautio	Geologian tutkimuskeskus
	Heikki Pusa	Hämeen liitto
	Mikko Kurri	Ilmatieteen laitos
	Mervi Karhula	Liikenne- ja viestintäministeriö
	Erika Helin	Liikennevirasto
	Olli Wuori	Luonnonvarakeskus
	Kari Leskinen	Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
	Satu Kalpio	Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut
	Eeva-Liisa Schulz	Museovirasto
	Sara Tamsaari	Museovirasto
	Vadim Adel	Pirkanmaan maakuntamuseo
	Tapio Stén	Pirkanmaan pelastuslaitos
	Juha Sammallahti	Pirkanmaan ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri
	Leena Strandén	Pirkanmaan ELY-keskus, Ympäristö ja luonnonvarat
	Leena Vestala	Pirkanmaan ELY-keskus
	Harri Vitikka	Pirkanmaan ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri
	Eero Ruotsila	Puolustusvoimat, Logistiikkalaitoksen esikunta
	Asko Ruohomäki	Puolustusvoimat, Satakunnan lennosto
	Riitta Väänänen	Päijät-Hämeen liitto
	Anne Nummela	Satakuntaliitto
	Agneta Nylund	Ympäristöministeriö
	Esa Halme	Pirkanmaan liitto, pj.
	Karoliina Laakkonen-Pöntys	Pirkanmaan liitto, pj.
	Annu Piesanen	Pirkanmaan liitto, siht.
	Satu Appelqvist	Pirkanmaan liitto
	Hanna Djupsjöbacka	Pirkanmaan liitto
	Johanna Kuusterä	Pirkanmaan liitto
	Lasse Majuri	Pirkanmaan liitto
	Anne Mäkynen	Pirkanmaan liitto
	Ruut Rissanen	Pirkanmaan liitto
	Ilpo Tammi	Pirkanmaan liitto
	Laura Virtanen	Pirkanmaan liitto

Jakelu: Läsänä olleet
Työ- ja elinkeinoministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriö
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Opetusministeriö
Puolustusvoimat, 2. logistiikkarykmentin esikunta
Puolustusvoimat, Johtamisjärjestelmäkeskus
Suomen turvallisuusverkko Oy
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto TUKES
Suomen metsäkeskus
Suomen riistakeskus
Gasum Oy
Keski-Suomen liitto
Varsinais-Suomen liitto

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kyseessä on maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n mukainen Pirkanmaan maakunta-kaavan 2040 ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelu.

Maakuntajohtaja Esa Halme avasi kokouksen ja kiitti kaikkia osallistujia Pirkanmaan maakuntakaavatyöhön antamastaan panoksesta.

Puheenjohtajina toimivat Esa Halme ensimmäisen kohdan ajan ja Karoliina Laakkonen-Pöntys muun kokouksen ajan. Sihteerinä toimi Annu Piesanen. Läsnäolijat esitetyivät.

2. Pirkanmaan maakuntakaavan suunnittelutilanne

Laakkonen-Pöntys esitteli maakuntakaavan suunnittelutilanteen. Maakuntakaava on ehdotusvaiheessa. Lausuntoaika päättyi 6.5.2016 ja annettavat vastineet käsitellään maakuntahallituksessa syksyn kuluessa. Nähtävilläolo on suunniteltu lokakuulle. Nähtävilläolon yhteydessä ei tulla enää pyytämään lausuntoja. Tavoitteena on kaavan hyväksyminen kevätkuultuustossa 2017.

Kaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella laadittiin teemakohtaisia lisäselvityksiä. Ehdotusvaiheeseen laadittiin myös maakuntakaavan kokonais- ja yhteisvaikutusten arviointi sekä teemakohtaiset vaikutusten arvioinnit, Natura-arvioinnin tarveharkinta sekä erilliset arviointiraportit liikenteeseen, ihmisten elinympäristöihin, luontoon ja kulttuuriympäristöihin kohdistuvista vaikutuksista. Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi on laadittu Kangasalan Kirkkojärven alueesta kevään 2016 aikana, ja se tullaan lähettämään lausunnoille pikimmiten. Raportti oli mukana viranomaisneuvottelun etukäteismateriaalissa.

Muinaismuistolain mukainen neuvottelu tiettyihin liikennehankkeisiin liittyen pidettiin 9.12.2015.

3. Yhteenveto saaduista lausunnoista

Kaavaehdotuksesta saatiin 62 lausuntoa, minkä lisäksi 9 tahoa ilmoitti, ettei anna lausuntoa ja 4 tahoa, ettei kaavasta ole huomautettavaa. Lausuntopyyntö oli lähetetty 130 viranomais- ja asiantuntijataholle.

Laakkonen-Pöntys kävi läpi pääkohdat muilta kuin läsnä olevilta viranomaisilta saaduista lausunnoista.

4. Viranomaisten viestit ja Pirkanmaan liiton kommentit

Läsnä olevat viranomaiset käyttivät puheenvuorot näkemyksestään Pirkanmaan maakuntakaavaehdotuksesta.

Ympäristöministeriö

Maakuntakaavaehdotuksessa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet alue- ja yhdyskuntarakenteen osalta on huomioitu asianmukaisesti. Lakalaivan-Rautaharkon C-alue sijaitsee Suomen toisen pääratapihan VAK-ratapihan läheisyydessä, joten alueen toteutuksen ajoitus tulee sitoa kaavaehdotuksessa osoitetun vaihtoehtoisen ratapihan toteutumiseen, jotta voidaan turvata keskustatoimintojen riittävä etäisyys haitallisiin toimintoihin VAT:n mukaisesti.

Tampereen läntisen ratayhteyden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota pohjaveden suojeluun, minkä osalta suun-

nittelumääräystä tulee täsmentää YSL 17 §:n todetun pohjaveden pilaamiskielto huomioiden.

Tiettyjen tuulivoima-alueiden maisemavaikutusten on arvioitu kohdistuvan valtakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille. Alueiden poistoa ei edellytetä, mutta jatkosuunnittelussa tulee alueiden rajauksilla varmistaa, että valtakunnalliset maisema-arvot säilyvät.

Pirkanmaan ELY-keskus

Laadittava maakuntakaava toimii merkittävänä maakunnan kehittämistä ohjaavana suunnitelmana. Kasvu painottuu perustellusti eteläiselle Pirkanmaalle, täydennysrakentamista painottaen. Erityistä huomiota tulee jatkovalmistelussa kiinnittää pohjaveden suojeluun läntisen ratayhteyden suunnittelussa, Näsijärveen Tampereella osoitettujen täyttöjen perusteluun ja VAK-ratapihalle osoitetun Lakalaivan-Rautaharkon C-alueen ympäristövahinkoriskien huomioimiseen määräyksissä. Luonnonympäristön osalta Pirkanmaan erityispiirteitä tulee tuoda esiin.

Ympäristöministeriön lausunnossa todettiin, että se ei voi ottaa kantaa kaavan luonnonsuojelulain mukaisuuteen ennen Kirkkojärven Natura-arvioinnin valmistumista. Satu Appelqvist tiedusteli, millä menettelyllä ympäristöministeriö ottaa kantaa kaavan luonnonsuojelulain mukaisuuteen tai Kangasalan Kirkkojärven alueen Natura-arviointiin. Ministeriö totesi, ettei sen kuulu antaa lausuntoa Natura-arvioinnista arviointimenettelyn valmistuttua. Pirkanmaan liiton pyynnöstä ministeriö ratkaisee, mille ELY-keskukselle arviointi lähetetään lausunnon antamista varten.

Todettiin, että kaavaehdotuksessa on täsmentämistä vesiensuojelun osalta, ja aiheesta neuvotellaan vielä erikseen ELY-keskuksen kanssa.

Laakkonen-Pöntys kertoi juuri saadusta KHO:n vuosikirjaratkaisusta (KHO:2016:93) koskien maa-ainesten ottoa Hämeenkyrössä sijaitsevalla valtakunnallisesti arvokkaalla kallioalueella, joka on osoitettu maakuntakaavan ge-alueena. KHO ei nähnyt estettä ottamiselle. Ympäristöministeriö totesi, että maakuntakaavassa voidaan maakuntakaavamääräyksiä koskevassa ympäristöministeriön oppaassa esitetysti antaa suojelumääräyksiä arvokkaille kallioalueille, ja niitä on käytetty maakuntakaavoissa. Tällöin tulee arvioida määräysten kohtuullisuus maanomistajalle, koska suojelumääräykset eivät ole ehdollisia.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Tuulivoimamerkinnot ovat kehittyneet parempaan suuntaan ehdotuksessa. Alueiden erottelu tv-1 ja tv-2 -merkinnöillä on hyvä. Olisi hyvä, jos pienempienkin yksiköiden sijoittumista voitaisiin ohjata, sillä yksittäinenkin voimala aiheuttaa melua, välkettä ja infraääntä, jotka asutuksen läheisyydessä sijaitessaan aiheuttavat haittoja ihmisille. Jälkivalvonnasta vastaavana viranomaisena AVI:n on hyödyllistä osallistua haittoja aiheuttavien alueiden suunnitteluprosesseihin. Melualueiden määräykset ja merkinnät ovat kunnossa.

Pirkanmaan pelastuslaitos

Tampereen järjestelyratapihan siirron osoittaminen maakuntakaavassa on kannatettavaa sen Tampereen keskustan maankäyttöä rajoittavien vaikutusten vuoksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Kaavatyöhön osallistuminen on ollut iso rutistus myös lausunnonantajatahoille, ja kokonaisuuden strategisen merkityksen tunnistaminen voi olla

haastavaa. Haasteita liittyy myös eri valtion viranomaisten väliseen vuorovaikutukseen lausuntoja annettaessa.

Pirkanmaan maakuntakaavaehdotuksen ratkaisu on esimerkillinen: siinä tukeudutaan yhdyskuntarakenteen täydentämiseen ja olevaan liikenneverkkoon, mutta samalla mahdollistetaan tarvittavat uudet ratkaisut. Juuri solmittu MAL-sopimus vuosille 2016–2019 vie näitä tavoitteita eteenpäin.

Järjestelyratapihan eteläpään osoitettu Lakalaivan-Rautaharkon alakeskus tiivistää yhdyskuntarakennetta, ja on toivottavaa että tällaisten kipupisteiden ratkaisemiseen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa löydetään toimivia uusia malleja.

Liikennevirasto

Maakuntakaavan laatiminen on ollut vuorovaikutteinen ja avoin prosessi, mistä kiitokset.

Merkittävimpinä kysymyksinä kaavaehdotuksessa pidetään Tampereen nykyisen ja uuteen paikkaan Lempäälään osoitettavan järjestelyratapihan ratkaisuja. Läntinen rata ja ratapihan siirto ovat kustannussyistä hyvin pitkän aikavälin suunnittelukysymyksiä – pidemmällä kuin kaavan tavoitevuosi 2040. Ratapiha on nykyisellään toimiva, eikä siirtotarvetta liikenteellisillä perusteilla ole. Ratapihan tulee voida toimia nykyisellä sijainnillaan. Kaavamateriaalissa on ongelmallisesti käsitelty ratapihan siirtoa toteutuvana hankkeena.

Pirkanmaan ELY-keskus:

Maakuntakaava mahdollistaa tieverkon kehittämisen ja varautuu hyvin Tampereen kaupunkiseudun kasvuun. Liikenneverkkoon liittyvät jäljellä olevat kaavaehdotuksessa vielä olevat haasteet liittyvät raideliikenteen suunnitteluun, mikä koskee enemmän Liikennevirastoa ja liikenne- ja viestintäministeriötä.

Helsinki–Tampere -moottoritiestä puuttuva Tampereen keskustaan päätyvä osuus tulee täydentää kaavakarttaan.

Todettiin, että Liikenneviraston on tarpeellista osoittaa kaavamateriaaleista täsmälliset kohdat, joita se esittää korjattavaksi. Liikennevirasto toimittaa kohdat kokouksen jälkeen sähköpostilla.

Finavia Oyj

Maakuntakaavaehdotus turvaa ilmaliikenteen harjoittamisen edellytykset, samoin kuin Tampereen kaupunkiseudun kasvun, joka on pystytty ohjaamaan lentomelualueita välttämällä. Matkustajamäärien kasvuun varaudutaan pitkällä tähtäimellä, mutta tarkkojen ennustelukujen laatiminen on mahdotonta. Läntisten hankkeiden yhteensovittamisessa muun maankäytön kanssa on edelleen haasteita, mutta ne voidaan ratkoa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Asioiden käsittely on ollut monipuolista ja avointa. Finavia ei vastusta kaavassa esitettyjä ratkaisuja.

Ilmatieteen laitos

Tuulivoimaloiden toiminta vaikuttaa Ilmatieteen laitoksen säätutkatoimintaan muun muassa aiheuttaen kaikua, estäen tutkasignaalin etenemistä ja häiritsemällä tuulimittausta. Vaikutukset voivat ulottua sadan kilometrin päähän tutkasta. Maakuntakaavaehdotuksen kolme 5–20 kilometrin etäisyydelle Ilmatieteen laitoksen lkaalisten säätutkasta sijoitettava tuulivoima-alueita tulee poistaa maakuntakaavaehdotuksesta tutkatoimintaan kohdistuvien haitallisten vaikutusten vuoksi. Niiden aiheuttamaa häiriötä ei arvioida voitavan

merkittävästi vähentää yksityiskohtaisemman suunnittelun keinoin. Alueet ovat 24, 27 ja 106.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimien kannat on esitetty Puolustusministeriön antamassa lausunnossa. Maakuntakaavaehdotuksessa on huomioitu hyvin puolustusvoimien näkemykset. Lausunnossa on esitetty vielä pieniä huomioita määräysteksteihin. Tuulivoima-alueiden osalta on pyydetty pääesikunnan lausunto toteuttamisvaiheessa, koska tutkien sijaintia ei voida kertoa etukäteen.

Metsähallitus

Metsähallitus pitää tärkeänä, että on saanut olla mukana maakuntakaavaprosessissa, vaikkakin resurssit osallistumiseen ovat vähäiset. Kaava on laadittu huolellisesti ja Metsähallitus on tyytyväinen kaavaratkaisuun. Natura-tarveharkinta on laadittu. Lausunnossa tuotiin esiin joitain tarkistuksia.

Laakkonen-Pöntys kertoi, että Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri on esittänyt maakuntakaavan suojelualueita täydennettäväksi Saukonsuolla, jonka hankkimisesta suojelutarkoituksiin on käyty neuvotteluja ympäristöministeriön ja Vapon kesken. Metsähallituksesta kerrottiin, ettei heille ole vielä tullut tietoa asiasta. Kun tieto suojelusta saadaan ympäristöministeriöstä, Metsähallituksessa edetään sen perusteella. Metsähallituksen rekisterissä suo on merkitty luontokohteena ja edelleen Vapon vuokra-kohteena olevana alueena. Pirkanmaan liitto pyysi, että Metsähallituksen edustaja selvittäisi asian tilan ympäristöministeriöstä.

Luonnonvarakeskus

Lausunnossa otetaan kantaa erityisesti maaseudun kehittämisen mahdollisuuksiin. Maakunnan kehittäminen painottuu etelään, missä on luontainen väestöpaine. Maaseudun kehittäminen pitää ottaa huomioon erityisesti pohjoisessa.

Luonnonvarakeskus täsmentää kokouksen jälkeen sähköpostitse antamansa lausunnon kohtaa "kiviaineshuollon osalta tulisi varmistaa tehtyjen kaavamerkintöjen oikeusvaikutukset".

Geologian tutkimuskeskus

Maakuntakaavatyö on ollut hyvää. GTK on antanut laajan lausunnon tukemaan kaavoittajan työtä myös jatkossa. Kiviaineksenottoalueita on varattu tässä laajuudessa ensimmäistä kertaa Suomessa, ja se tulee helpottamaan sekä alan toimijoiden että sidosryhmien toimintaa, kun tulevien ottoalueiden sijainti on avoimesti tiedossa. Lupaprosessien tehokkuuteen on syytä panostaa.

Maankaatopaikkojen sijaan tulee satsata maa-ainesten kierrättämiseen ja ylijäämäkiviainesten hyödyntämiseen.

Osana Juha Sipilän hallitusohjelman tavoitteita ympäristöministeriö on käynnistänyt kiviaineshuollon kehittämishankkeen (dnro YM27/481/2016), jossa selvitetään kiviaineshuollon resurssitehokasta toteutusta esirakentamisessa. Suomessa on ajankohtaista myös geoenergian tuotantoon soveltuvien alueiden selvittäminen.

Geologisten olosuhteiden tunteminen luo pohjan myös Pirkanmaan kasvuun liittyvien hankkeiden toteuttamisessa.

Appelqvist kertoi, että maakuntakaavaehdotuksessa maanvastaanotto- ja kierrätysalueet on osoitettu Tampereen kaupunkiseudulle, missä tarve on suurin. Niiden ei ole ajateltu toimivan niinkään maankaatopaikkoina, vaan ensisijaisena käyttönä on uusiomateriaalien kierrätys, mihin on myös pyritty suuntaamaan toimijoiden ja sidosryhmien ajatuksia.

Fingrid Oyj

Fingrid on tyytyväinen maakuntakaavaehdotukseen.

Museovirasto

Museovirasto suhtautuu kaavaan positiivisesti. Ehdotus on kehittynyt hyvään suuntaan. Koska rakennusperintöä koskevat selvitykset eivät ulotu 1960-luvulle, on selostuksessa tarpeen korostaa, että nuoremman rakennuskannan osalta alemmanasteisessa suunnittelussa voi tulla selvitystarpeita sen osalta. Maakuntamuseon rakennustutkija on pyytänyt välittämään kokoukselle tiedoksi museon näkemyksen, että seuraavilla alueilla on vielä ristiriitoja kulttuuriympäristöarvojen kanssa: Pirkkalankylä-Sankila Pirkkalassa, Rohola Pälkäneellä, Mäkkylä-Teivaala Ylöjärvellä, Narvan taajama Vesilahdella ja Pyhäjärven rannan kehittämisvyöhyke. Kulttuuriympäristöarvot tulee huomioida puutermiinalien määräyksessä, koska niihin liittyy rautatie-sopimuksen mukaisia kohteita. Tuulivoima-alueisiin 41 ja 43 sekä todennäköisesti alueeseen 109 pitäisi liittää kaavamääräys, että ne voivat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittautua toteuttamiskelvottomiksi maisemaan kohdistuvien vaikutusten vuoksi.

Pirkanmaan maakuntamuseo

Maakuntamuseo kiittää kaavan laatijoita lukuisista kulttuuriympäristöselvityksistä, joita on laadittu mm. arkeologian osalta. Osaan maakuntamuseon ehdotuksesta antaman lausunnon kommentteista on jo reagoitu. Kulttuuriympäristön säilymisen kannalta kriittisiä ovat kolme tuulivoima-alueita Sastamalassa ja Hämeenkyrössä (alueet 41, 43, 109), joilla näkyvyysanalyysin perusteella on voimakkaita vaikutuksia valtakunnallisiin maisema-alueisiin. Maakuntamuseo esittää alueiden poistamista kaavasta.

Tietyillä alueilla negatiiviset muutokset kulttuuriympäristöön korostuvat, ja maankäyttötavoitteiden ja kulttuuriympäristön sovitamista pitäisi vielä tarkentaa. Tällaisia alueita ovat Pirkkalankylä-Sankila Pirkkalassa, Nokian Taitvaalkunta, Rohola Pälkäneellä, Mäkkylä-Teivaala Ylöjärvellä, Narvan taajama Vesilahdella ja Pyhäjärven rannan kehittämisvyöhyke. Puutermiinalien, turvetuotannon alueiden ja kiviainesottoalueiden määräyksiä tulisi täydentää kulttuuriympäristön osalta. Näistä aiheista olisi hyvä etsiä kompromissia yhteisessä työkokouksessa.

Sovittiin pidettäväksi erillinen kulttuuriympäristöjä koskeva neuvottelu maakuntamuseon ja Pirkanmaan liiton kesken. Pirkanmaan liiton tavoitteena on, että maakuntakaavasta tulee toimiva työkalu kulttuuriympäristöjen parissa työskenteleville. Keskusteltiin maakuntamuseon lausunnosta, jonka mukaan valtatie 12 parantaminen ei ole alueen kulttuuriympäristövaikutusten perusteella hyväksyttävää. Todettiin, että kohde on jo voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu merkittävästi parannettavaksi moottoritieksi, ja nyt sen merkintä on kevyempi (merkittävästi parannettava valtatie tai parannettava kantatie). Maakuntamuseo korosti alueen arkeologisia ja maisemallisia arvoja. Juha Sammallahti toi esiin, että tien leventämistä koskevaa tarkempaa suunnitelmaa ei ole toistaiseksi laadittu, mutta kaupunkiseudun kasvun vuoksi varaus on tärkeä. Selvityksessä tullaan tutkimaan tielinjaukselle vaihtoehtoisia sijainteja ja kulttuuriympäristö tullaan huomioimaan. Myös maakuntakaavamääräyksissä on huomioitu tarve kulttuuriympäristöarvojen huomioimiseen.

Käsiteltiin kohta 5 f Järjestelyratapihan siirto ja C-alue, mikä jälkeen Leena Vestala poistui.

Etelä-Pohjanmaan liitto

Pirkanmaan maakuntakaavan laatiminen on kunnianhimoinen projekti. Etelä-Pohjanmaan liitto pitää kaavaa hyvin tehtynä. Kaavaan sisältyy lähtökohdaisesti vahva kehittämisote: suunnittelu on tuotu lähelle kehittämistä. Etelä-Pohjanmaalla maakuntakaavan kehittämisperiaattemerkintöjen viemisessä aluekehittämiseen on ollut haasteita. Pirkanmaalla tehtävillä liikenne-ratkaisuilla on paljon merkitystä omaa maakuntaa laajemmalla alueella. Etelä-Pohjanmaan liitto on tyytyväinen kaavan liikenneverkkoon.

Hämeen liitto

Monissa maakunnissa ollaan laatimassa nyt uusia kokonaismaakuntakaavoja. Hämeen liitto seuraa mielenkiinnolla Pirkanmaan kaavan laatimista. Kaavasta ei ole huomauttamista. Vesihuoltoon liittyviä yhteistyökysymyksiä katsotaan tarkemmin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Satakuntaliitto

Satakuntaliitto kiinnittää huomiota erityisesti maakuntien rajaseudulla oleviin merkintöihin. Osallistava prosessi on ollut vaikuttava ja hyvin hoidettu, ja on hyvä, että rajakunnilta pyydettiin ehdotusvaiheessa lausunnot. Tuulivoima-alueiden vaikutukset Satakuntaan ovat vielä huolena. Asutukseen tulee olla riittävä etäisyys ja maisema-arvot tulee huomioida. On perusteltua tehdä Natura-tarveharkinta Puurijärvi-Isosuohon kohdistuvista vaikutuksista ja huomioida Satakunnan puolella jo tehdyt selvitykset. On hyvä pyytää lausunto myös Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.

Pirkanmaan liitto totesi, että tuulivoima-alueita muodostettaessa lähtökohtana on ollut vähintään yhden kilometrin etäisyys asutukseen, ja tämä tarkistetaan lausunnossa mainittujen alueiden osalta. Natura-tarveharkintaa ei nähty etäisyyden vuoksi tarpeelliseksi, mutta Satakuntaliiton lausunnon perusteella tarveharkinta tullaan tekemään myös Puurijärvi-Isosuolle. Pirkanmaan liitto katsoo, että valtion ympäristöhallinto on lausunnoissa huomioitu pyytämällä lausunnot Pirkanmaan ELY-keskukselta sekä ympäristöministeriöltä.

Päijät-Hämeen liitto

Päijät-Hämeen liiton on helppo yhtyä muiden liittojen kommentteihin. Työtä on seurattu mielenkiinnolla. Päijät-Hämeen ja Pirkanmaan rajapinnassa ei ole isoja ristiriitoja; yhtenäisiä kaavamerkintätapoja ei aina ole helppo löytää. Päijät-Hämeessä luontevimmaksi väyläksi länteen päin on tavaraliikenteen osalta osoittautumassa kantatie 54. Pääradan kuormittuneisuus on suuri riski.

Pirkanmaan liitto yhtyy huoleen pääradan kuormittuneesta tilanteesta. Nyt on käynnissä maakuntien yhteistyönä pääradan pitkän aikavälin kehittämiseen tähtäävä hanke, jossa selvitetään kehittämistarpeita ja prioriteetteja koko pääradan osuudelta. Henkilöliikenteen osalta ruuhkaisin väli on Helsinki–Tampere. Maankäytön suunnittelutilanteen osalta pääradan kehittämisen lähtökohdat ovat kunnossa, joten tärkeää on jatkaa edunvalvontatyötä tilanteen korjaamiseksi.

5. Viranomaisten kanssa yhdessä keskusteltavat asiat

a. Kaupan lainsäädännön muutos

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Onko tarpeen tehdä ennakoivia muutoksia kaupan ratkaisuun lainsäädännön uudistaminen myötä, esim. yleismääräyksen suuryksiköiden rajojen määritellyn muuttamista kulloiseenkin MRL:ään sidotuksi?
- Voidaanko muut kaupan ratkaisut osoittaa kuitenkin nyt esitetyllä tavalla, vaikka esimerkiksi keskusta-alueiden mitoitusarve ja kaupan laatukohtaiset tarkastelut poistuisivat?

Ympäristöministeriö kertoi, että hallitusohjelman mukaisesti YM:ssä on valmisteltu laajapohjaisessa työryhmässä kaupan ohjausta koskevien maankäyttö- ja rakennuslain pykälien muutoksia, jotka koskevat suuryksikön koon alarajaa, kaupan laatua ja mitoituksen tarvetta. Työryhmän työ on valmistunut ja lakiluonnos lähetetään lausuntokierrokselle kesällä, minkä jälkeen tarkoituksena on, että eduskunta käsittelee sitä syksyllä. Ympäristöministeriö totesi, että Pirkanmaan maakuntakaava tulee laatia voimassaolevan lain pohjalta eikä lakimuutoksia ole syytä ennakoida. Lakiluonnos voi vielä muuttua sisällöllisesti lausuntokierroksen myötä. Ympäristöministeriön kanta on, että maakuntakaavan kaupan ratkaisut voidaan osoittaa maakuntakaavaehdotuksessa esitetyllä tavalla. ELY-keskus totesi, että mikäli kaavaa muutettaisiin lakimuutoksia ennakoiden, se edellyttäisi myös vaikutusten arvioinnin uudistamista.

Päijät-Hämeen liitto ennakoi, että kuntien ja maakuntakaavoituksen välille syntyy lakimuutosten voimaantullessa ristiriitoja lain salliessa vapaamman ohjaamisen kuin maakuntakaavassa on määritetty. Hämeen liitto esitti tehokkaan resurssien käytön näkökulmasta, että uusi laki kaupanohjauksesta tehtäisiin aikaa kestäväällä tavalla ja siten, että se mahdollistaisi alarajan määrittämisen maakuntakaavassa. Pirkanmaan liitto piti valittavana kaupan lainsäädännön nopeaa uudistustahtia, koska kuntien kanssa on juuri huolellisesti neuvoteltu toimiva maakuntakaavaratkaisu Pirkanmaalle vuonna 2011 voimaan tulleen lain pohjalta.

b. Läntinen ratayhteys

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Pohjavesimääräys: Mitä suunnittelumääräyksessä tulisi tarkalleen ottaen muuttaa?
- Vaikutusten arviointi: Liikennevirasto on todennut, että ratayhteyttä ei tulisi käsitellä vaikutusten arvioinnissa toteutuvana hankkeena. Miten tehdään vaikutusten arviointi, mikäli hankkeen ei oleteta toteutuvan?
- Muinaisjäännösinventoinnit lentoaseman läheisyydessä: Maakuntakaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma ja ratayhteyden sijainti tarkentuu ratalain osoittamien suunnitteluvaiheiden kautta. Onko inventointien laajentaminen tarpeellista, kun huomioidaan maakuntakaavan rooli suunnittelujärjestelmässä?

Ympäristöministeriö korosti, että ohjeellisen pääradan kaavamääräykseen tulee ympäristönsuojelulain 17 §:n 1. momentin sisältö kirjata nyt ehdotuksessa esitettyä katavammin. ELY-keskus esitti määräystekstiä muutettavaksi esimerkiksi muotoon "Radan rakentaminen ja toiminta ei saa vaarantaa pohjaveden laatua eikä aiheuttaa pohjaveden määrään kohdistuvia merkittäviä muutoksia. Olemassa olevien vedenotamoiden raakaveden hyvä laatu ja määrä tulee turvata." ELY-keskus totesi, että ympäristönsuojelulain pohjaveden pilaamiskielto on ehdoton, eikä maakuntakaavassa tule antaa lievempiä määräyksiä kuin laissa. Pirkanmaan liitto muistutti, ettei lainmukaisia lupa- tai suunnitteluprosesseja kuitenkaan maakuntakaavalla voida kiertää. Ympäristöministeriö piti ELY-keskuksen määräysesimerkin sisältöä kannatettavana.

Geologian tutkimuskeskus totesi, että pohjavettä suojaavien toimenpiteiden toteuttaminen on oleellisen tärkeää riskien hallinnan näkökulmasta. Todettiin että viranomaisten ja Pirkanmaan liiton tahtotila asiassa on yhteinen, ja asiasta neuvotellaan vielä erikseen Pirkanmaan liiton ja ELY-keskuksen kesken.

Liikennevirasto totesi, että vaikutusten arvioinnista saa virheellisesti kuvan, että läntinen ratayhteys olisi toteutumassa maakuntakaavan aikajärjestyksellä, vaikka se on pidemmän aikavälin hanke, jonka toteutukseen liittyy isoja riskejä. Vaikutusten arvioinnin muotoiluja tulisi muuttaa.

ELY-keskus totesi, että kaavaselostuksessa tulee kuvata läntisen ratayhteyden suunnittelun yksityiskohtaisemman suunnittelun eteneminen, johon kuuluvat ympäristövaikutusten arviointimenettely ja yleissuunnittelu, joiden yhteydessä ratkotaan tarkemmat asiat, kuten hajuheinän huomiointi.

Maakuntamuseo esitti läntisen ratayhteyden muinaisjäännösinventoinnin laajentamista aiemmin inventoimattomille alueille Pirkkalassa yleispiirteisellä tarkkuudella. Pirkanmaan liitto näki arkeologiset lisäselvitykset tarpeellisiksi vasta tulevissa suunniteluvaiheissa, kun radan linjaus tarkentuu. Ohjeellinen linjaus voi siirtyä satakin metriä. Museovirasto totesi, että tehokkaan resurssien käytön näkökulmasta tarkemmat selvitykset alueen arkeologisesta perinnöstä kannattaa tehdä vasta, kun radan suunnitelmat tarkentuvat.

c. Hiedanrannan ehdollinen taajamatoimintojen alue

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Hiedanrannassa Näsijärven vesialuetta on tavoite osoittaa ehdollisena taajamatoimintojen alueena. Keskustellaan selvitysalueen vs. ehdollisen alueen suhteesta toisiinsa.

Todettiin, että alue voidaan osoittaa ehdollisena taajamatoimintojen alueena, kunhan viranomaiset sopivat suunnittelumääräyksestä. Sovittiin, että ELY-keskus toimittaa kokouksen jälkeen sähköpostitse ehdotuksen kaavamääräykseksi.

d. Maisema-alueiden esittäminen

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Voidaanko merkitä kaikki viimeisimpien selvitysten arvoalueet maakunnallisesti arvokkaiksi, ja osa niistä indeksillä "esitetty valtakunnalliseksi arvokkaaksi"? Näiden lisäksi vuoden 1995 periaatepäätöksen mukaiset alueet merkittäisiin kuten kaavaehdotuksessa, mutta lisättäisiin niihin määräysteksti.

Ympäristöministeriö totesi, että niin kauan kuin valtakunnallisen päivitys- ja täydennysinventoinnin maisema-alueista ei ole valtioneuvoston päätöstä, tulee maakuntakaavassa käyttää ympäristöministeriön kaavamerkintäoppaan valtakunnallista merkitystä kuvaavaa merkintää vuoden 1995 päätöksen mukaisista alueista. Pirkanmaan liitto toi esiin, että Pirkanmaan maakuntakaavassa merkintätekniikan muuttaminen ministeriön esittämällä tavalla olisi haasteellinen uusien valtakunnallisesti arvokkaiden Punkalaitumen ja Ruoveden maisema-alueiden osalta, joiden kulttuuriympäristöarvot jäisivät pois kaavakartalta. Ympäristöministeriö totesi, että uuden päivitys- ja täydennysinventoinnin maisema-alueet voi osoittaa sellaisella merkintätekniikalla, joka erottaa ne vuoden 1995 alueista. Mikäli valtioneuvoston päätös uusista maisema-alueista annetaan ennen kaavan hyväksymistä, voi kaavamerkinnän muuttaa oppaan mukaiseksi valtakunnallisten maisema-alueiden merkinnäksi, jos kaavakartasta ja muista kaava-asiakirjoista selkeästi käy ilmi, että kyse on inventoinnissa valtakunnallisesti arvokkaiksi luokitelluista alueista.

e. Muinaisjäännökset

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Miten tulee tulkita Museoviraston ja Pirkanmaan maakuntamuseon lausuntojen eroja?
- Miten ja millä menetelmillä maakuntakaavan tasolla voidaan saavuttaa ”riittävä varmuus” siitä, että maakuntakaavan toteutuessa muinaismuistolain vaatimukset täyttyvät ja alueilla sijaitsevat kiinteät muinaisjäännökset säilyvät?
- Onko todella kaikista kiinteistä muinaisjäännöksistä järjestettävä MML:n 13 §:n mukainen neuvottelu?
- Selvitysten riittävyys.

Museovirasto kertoi, että niillä alueilla, joilla Museovirastolla ja maakuntamuseolla on yhteistyösopimus, kuten Pirkanmaalla, ei Museovirasto maakuntakaavalausunnossa ota kantaa maakunnallisiin yksityiskohtiin. Maakuntamuseot toimivat maakunnan tason asiantuntijaviranomaisena sekä tuovat paikallistuntemuksen. Museoviraston työjärjestykseen kuuluu, että se osallistuu maakuntakaavaprosesseihin. Maakuntakaavalausunnot käsitellään Museovirastossa erityisistunnoissa.

Museovirasto totesi, että muinaismuistolain mukaisia neuvotteluja ei ole tarvetta käydä maakuntakaavatasolla. Tällaisia neuvotteluja käydään alemmilla kaavatasoilla, kun voidaan muotoilla yksityiskohtaisia kaavamääräyksiä. Maakuntamuseo piti tärkeänä maakuntamuseon ja Pirkanmaan liiton välisen neuvottelun järjestämistä maakuntakaavan kriittisistä kohteista; kaikista muinaisjäännöksistä, joita kaava voi koskea, ei tarvitse neuvotella erikseen. Maakuntamuseo toi esiin Museoviraston lakimieheltä saadun ohjeistuksen, jonka mukaan neuvottelemisen muinaisjäännösten huomioimisesta jo maakuntakaavatasolla on sinänsä hyödyllistä, mutta MML 13 §:n mukaista neuvottelemista ei välttämättä tarvitse erottaa muusta, MRL:n mukaisesta neuvotteluprosessista.

Maakuntamuseon kanta on, että muuttuvan maankäytön alueita koskeva arkeologinen selvitys ei vastaa täysin arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita, ja sitä pitäisi täydentää. Maakuntamuseo esitti, että tarkastamatta jääneistä potentiaalisista muinaisjäännöskohteista on laadittava lista, jonka avulla arvioidaan tarkemmin täydennystarve. Pirkanmaan liitto katsoo, että selvitys on laadittu maakuntakaavatasolla riittävällä tavalla.

f. Järjestelyratapihan siirto ja C-alue

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Lakalaiva-Rautaharkon alakeskus on oleellinen osa etelän kasvusuunnan kokonaisratkaisua. Kehyskunnilla ei ole vastaavia resursseja toteuttaa laajaa uutta alakeskusta kuin Tampereella.
- Onko Lakalaiva-Rautaharkon toteutus syytä sitoa ratapihan siirtoon, vai onko tärkeämpää sitoa se VAK-riskinhallintaan?
- Liikenneviraston mukaan nykyisen järjestelyratapihan alue tulee osoittaa LM-merkinnällä ilman toissijaisia käyttötarkoituksia. Alueen suunnittelumääräys turvaa ratapihan toiminnan nykyisellä sijainnillaan.
- Liikennevirasto esittää, että uusi ratapiha tulisi olla ”ohjeellisen kaltaisena ilman rakentamisrajoitusta”. Ohjeellinen aluevaraus ei ole kaavoituksessa normaali käytäntö.

Neljän kilometrin pituinen ratapiha on kaksiosainen ja koostuu pohjoisesta osasta A, missä järjestely tapahtuu ja eteläisestä tulo- ja ratapihasta B, jossa vaunut odottavat järjestelyyn pääsyä.

Ympäristöministeriö totesi, että tärkeintä on sitoa Rautaharkko-Lakalaivan C-alueeseen toteutusehto vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvien riskien hallinnasta. YM esitti, että neuvotteluteitse pyritään löytämään asiassa haitallisia vaikutuksia ja onnettomuusriskejä ennaltaehkäisevä kaavaratkaisu. Myös Finavia muistutti riskien ennakoimisen tärkeydestä.

Liikenne- ja viestintäministeriö totesi, että järjestelyratapihan aluetta pitää liikennejärjestelmän ohella tarkastella myös kaupunkikehittämisen näkökulmasta – tilannetta voidaan parantaa myös siirtämistä keveämmillä kehittämis- ja parantamistoimenpiteillä. LVM:n mukaan on kuitenkin tärkeää, että tilannetta pyritään ratkomaan yhteistyössä. ELY-keskus totesi, että uuden alakeskuksen toteuttamisen mahdollistamiseksi voidaan vielä etsiä alueen ympäristövahinkoriskit huomioivaa suunnitteluratkaisua, mutta mikäli sellaista ei löydetä, tulee kaavamääräykseen asettaa toteuttamisehto.

Liikennevirasto piti alueen suunnittelua haasteellisena ja totesi, että valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan valtakunnallisten liikenneverkkojen toiminta pitää turvata, kun järjestelyratapihan toimintaa ja maankäytön kehittämistavoitteita sovitaan yhteen.

Yhteenvetona keskustelusta todettiin, että Rautaharkko-Lakalaivan alakeskuksen suunnittelua jatketaan yhdessä neuvotellen. Sovittiin, ettei alakeskuksen osoittamista tarvitse sitoa järjestelyratapihan siirtoon vaan turvallisuuskysymysten ratkaisemiseen. MAL-sopimukseen sisältyy selvitys Tampereen tavaraliikenteen ratapihan kehittämisestä huomioiden sekä pihan merkitys rataverkon solmupisteenä että aluetta koskevat maankäytön kehittämistavoitteet.

g. Akaan puuterminaalin merkinnät

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Siirretäänkö puuterminaalin merkintä nyt suunnittelussa olevaan kohteeseen Valkeakosken radan puolelle vai onko esitetty sijainti riittävällä tarkkuudella?
- Jääkö Toijalan ratapihalle ratapihatoimintoja puuterminaalin siirtyessä, eli jääkö ratapihan osoittava LM-merkintä pois?

Todettiin, että asiasta on pidetty erillinen neuvottelu Liikenneviraston kanssa.

h. Tuulivoima

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Ilmatieteenlaitoksen tutkien suhde tv-alueisiin nro 24, 27 ja 106 Ikaalisissa ja Parkanossa – Voidaanko asia ratkaista yksityiskohtaisessa suunnittelussa? Onko maastonmuodoilla vaikutusta?
- Sastamalan Kortekallion tv-alueella nro 202 yleiskaavassa 3 voimalaa - Täyttääkö alue vielä seudullisuuden kriteerit?
- Sastamalan tv-alueet nro 41 ja 43 – Keskustellaan maisemavaikutusten merkittävyydestä.
- Sastamalan tv-alueet nro 38 ja 41 – em-merkinnän tarve?

Ilmatieteen laitos totesi, että alueiden 105 ja 109 osalta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa voidaan vaikuttaa haitallisten vaikutusten muodostumiseen. Voimaloiden 24, 27 ja 106 osalta sijoittelulla ei käytännössä voida vaikuttaa vaikutuksiin, mikä vuoksi niiden osoittamisesta maakuntakaavassa on Ilmatieteen laitoksen näkemyksen mukaan syytä luopua. Maakuntamuseo piti kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten kannalta kriittisimpinä alueita 41, 43, 109 ja 202. Pirkanmaan liitto neuvottelee kohteista kuntien kanssa ja harkitsee, kuinka niiden suhteen toimitaan.

ELY-keskus totesi, että Kortekallion alueen 202 yleiskaavaa laadittaessa on tutkittu alun perin yhdeksän voimalan toteuttamista ja todettu, että asutus ja ympäristöarvot estävät laajemman kuin kolmen voimalan alueen toteuttamisen, joten alueen ei voi siten katsoa täyttävän maakuntakaavan seudullisen alueen kriteereitä. Pirkanmaan liitto neuvottelee asiasta Sastamalan kaupungin kanssa.

i. Lisälausuntopyynnöt / Pirkanmaan naapuri-ELY-keskukset

Satakuntaliitto on esittänyt, että maakuntakaavaehdotuksesta tulisi pyytää lausunto Varsinais-Suomen ELY-keskukselta. MRA:ssa ei edellytetä lausunnon pyytämistä naapurialueiden ELY-keskuksilta. Pirkanmaan ELY-keskus yhdessä ympäristöministeriön kanssa tuovat kaavatyöhön ELY-keskusten ja valtion ympäristöhallinnon näkemyksen.

j. Lentopaikan melumääräys / Sassi

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Finavia on esittänyt, että Sassin lentopaikan melumääräys on tarpeeton, sillä sitä ohjataan ensisijaisesti ympäristölupaprosessin kautta. Voidaanko suunnittelumääräys tältä osin poistaa?

ELY-keskus toi esiin, että alueelle osoitetun ehdollisen taajamatoimintojen alueen maankäytön suunnittelun ohjaamiseksi tarvitaan jatkosuunnitteluohjeistusta taajaman ja lentopaikan toiminnan yhteensovittamiseksi. Todettiin, että melu- ja turvallisuusnäkökulma siirretään ehdollisen taajamatoimintojen alueen kaavamääräykseen.

k. Melu, tärinä ja ilmanlaatu

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- ELY-keskus on esittänyt melun, tärinän ja ilmanlaadun ohjaamista kaavamerkinnöillä. Kuinka nämä seikat voidaan ottaa maakuntakaavan tasolla huomioon tarkoituksenmukaisesti?
- Liikennevirasto esittää, että suunnitteluperiaatteissa ja suunnittelumääräyksessä tulee todeta, että kuntakohtaisella kaavoituksella ei rautatiealueen läheisyyteen osoiteta asuntorakentamista tai muuta melulle tai tärinälle herkkää rakentamista ilman riittäviä melu- ja tärinäsuojusmääräyksiä tonteilla. Maakuntakaavan suunnittelumääräykseen ei voida liittää määräystä, joka on tarkoitettu sovellettavaksi rakennuslupamenettelyssä. Millaiseen merkintään Liikennevirasto viittaa?

Pirkanmaan liitto pitää ELY-keskuksen esittämiä tavoitteita tärkeinä, mutta maakuntakaavatasolle kuulumattomina. ELY-keskus toi esiin, että nämä laatutavoitteet sopisivat lisättäväksi erityisesti yhdyskuntarakenteen tiivistämistavoitetta esittävään merkintään.

l. Pienialaiset luontokohteet / tummaverkkoperhosen esiintymisalue maakuntakaavaan

Pirkanmaan liiton esittämät kysymykset:

- Riittääkö Aitolahden Sorilan alueen laaja MK-alue kattamaan tummaverkkoperhosen keskeisimmät esiintymisalueet? Entä miten suhtaudutaan muihin direktiivilajeihin maakuntakaavassa?

ELY-keskus totesi tummaverkkoperhosen olevan Pirkanmaan erityislaji, ja piti siksi sen käyttämien alueiden huomioimista maakuntakaavassa tärkeänä. Pirkanmaan liitto totesi, että tässä vaiheessa kaavaprosessia ei ole tarkoituksenmukaista enää tehdä tämän tyyppisiä muutoksia kaavaan, ja asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen noin kello 15.55.

Muistion vakuudeksi

Karoliina Laakkonen-Pöntys
puheenjohtaja

Annu Piesanen
sihteeri